

אמר להם הממונה פרק שלישי יומא לח.

מסורת הש"ס

בסירוגין. אס לא שכז אחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא ואת כי שטית ואחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא יתן ה' אותך ואחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא ואלו המים ואחריו ראשי תיבות א' (אס שכז ואת כי שטית): **להביא דלסות.** לשער המזרח של העזרה ושל נחשת היו:

נחשול. סערה: **והטילו לים.** להקל לספינה: **וכרכה.** חבקה: **לנמלה.** פורט"ו מקום שהספינות נמשכות שם ליבשה: **היטנו.** לשון דלת שהוא רץ ונעול רץ ופומח: **אלא דניס יס.** כאילו כרתו ברית זו עם זו ויש אומרים בריית יס: **נשטנו.** כשהעשירו: **קליטא.** מזוקקת וכן שם מין נחשת והוא נחשת קלל: **מתנ"י** **נן לוי.** כלומר מן הלויס: **(ו) פרק.** הכרעת קול נעמיה: **על מעשה הכסף.** קושר ד' קולמוסין ד' אצבעותיו וכותב שם בן ארבע אותיות כאחד: **גב' לדום.** מן התנור: **שחללו.** שצלו

(א) [תוספת' פ"ב ה"ד], (ב) [נעמי' ברייתא דר' חיה וזו הוה כפי ראשון של רש"י], (א) [נמנת פ"ב מ"ג], (ד) [שם], (ס) שקלים פ"ה ה"א [תוספ' פ"ב ה"ה], (ו) [בס"א: יחזק], (ו) [עין הגדה זו בע"י ותמלא שם כמה שניס], (ח) [תוספתא פ"ב ה"ו], (ט) [פי' פעל ה' ונתן חכמה לוי יותר מזה למעשה כדי שלא תהא המלאכה אלא בניו שהיו חפץ ערוך בשם ר"ח שצדק פעל], (י) [נעמי' לתפא' (ו) וצ"ל שצדק ושמך וכו' בע"י].

הגהות הב"ח

(א) גמ' כל מה שצדק הקדיש לכבודו דרשו שנאמר כל פעל ה' למעשהו י"ב וקשה למה להם טעם זה ח"ל משום מעלה עשן דהוה ליה צדקת ריקנות ואס חסר אחת מכל סממניה חייב כדאיתא פ"ה דף ק"ג: (ב) רש"י ד"ה פרק בשיר הכרעת קול: (א) ד"ה שחללו כ"י כמין חיבה פירוש או כמין ספינה וירקת היו יראים לדבוק: (ד) ד"ה בשמן יקראון כלומר לא ידעו וכו' על כדורם בשמן יקראון: לצוא ולישב במקומן:

תוס' שנים

עמד נחשול ב'. לא מפני עשה עברה נשחק למחיש כדלמדין כפסרי לגור שם אי אתה חוזר אלל אתה חוזר לסחורה ולכניס הארץ. והצ"ח שחן בורעפשת. ואע"פ שהיה הלחם סם ציוס הלחם, מ"מ מה שפירשני נדיר אדם לא היה הקדיש רוצה לתפא' שנאמר כל פעל ה' למעשהו. הלא לא מימין קרל לכבודי ברחמי שחן כל כך גבול אס היה מפעל וכן זה אלל (ומכנה) יתרה דנעיק, משום דכתיב כל פעל וגו'. ה"ג בספריים וקנים ובמבטא ספריים ומה ראית [ו]חברת מעלה (צעורי) [תברין] כנגדו. פי' אותו עשך שמעלה עשן כנגדו ויחי מפעל נכאן ולכאן אלל מתמרר ונעלה מתקל רחמי שלל היה שום אדם מימי אלל הם, אלל עשך אחר עשך שמעלה עשן היו מוכיין אנשי אללכסגריא שחם חסר בקצרות חייב מיתה. ולספריים שמונה כסם מעלה עשן כנגדו אין השון [מסור] דהוה ליה למימר רחמי לו מעלה עשן

אלל. מיהו יס ספריים שחם בה נמשכת שקלים [פ"ה ה"א] מעלה עשן עומד לנגדו. ותוספתא [יומא פ"ב ה"ו] כתוב ראיתי כנגדו. מיהו אותם ספריים דגריי גיטא ראשונה יס לפדס דפרישית. ויס תוספתא שנאמר בה מעלה עשן ונעלה ואלל כתב בה לא עומד ולא ראיתי, ודומה שהיה עומד או ראיתי לתקן השון, וכדפרישית עיקר. ה"ר אלמנן.

מן אללכסגריא לפי שלא היו יודעים לרדות מן התנור שלא יהא נשבר לפי שהוא עשוי כמין תיבה (א) פרוזה כמין ספינה היו יראים לדבוק מצפנים לתנור ואופין אותן מנחון: **רפלו להם שדרס.** מתרומת הלשכה: **ועל דבר זה מוכיירים אותם לשנה שמעולם נר' לפטס.** לכחוש הסמנין ולערבם יפה כמו שנאמר (שמות ז) ממולח: **להעלות עשן.** שלא היו מכירין צעשז שהוא מעלה את העשן וזקף ומתמרר כמקל:

מיעט כדורס. צמורכן ציתו: **מעלה עשן.** עשז שהוא מעלה עשן ראיתי כנגדי: **מגילת סמנין.** סכמחין זה שמות סמני הקטורת: **מלאן אמר בן עזאי.** ממעשה צית גרמו וצית אצטניסן שצקשו חכמים לדחותם ממקומם ולא יכלו: **(ו) נשמך יקראון.** לא ידעו אדם לומר פלוני יקפח פרנסתי כי על כרחן צסם יקראון לצא ולשזן צמקומן: ומשלך

(א) לפיכך כל השערים שהיו במקדש נשתנו להיות של זהב חוץ משערי ניקנור מפני שנעשו בו נסים ויש אומרים (ב) מפני שנחוששתן מוצהבת היתה ר' אליעזר בן עקיבא אומר ינחשת קלוניתא היתה והיתה מאירה כשל זהב: **מתנ"י** ואלו לגנאי של בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת הוגרם בן לוי היה יודע פרק בשיר ולא רצה ללמד בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב על הראשונים נאמר (ב) זכר צדיק לברכה ועל אלו נאמר (ב) וישם רשעים ירקב: **גב' ת"ר** (ב) בית גרמו היו בקיאים במעשה לחם הפנים ולא רצו ללמד שלחו חכמים והביאו אומנין מאללכסגריא של מצרים והיו יודעין לאפות כמותן ולא היו יודעין לרדות כמותן שהללו מסיקין מבחוץ ואופין מבחוץ והללו מסיקין מבפנים ואופין מבפנים הללו פיתן מתעפשת והללו אין פיתן מתעפשת כששמעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו בראו שנאמר (ב) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו (ב) וחזרו בית גרמו למקומן שלחו להם חכמים ולא באו כפלו להם שכן ובאו בכל יום היו נוטלין שנים עשר מנה והיום עשרים וארבעה ר' יהודה אומר בכל יום עשרים וארבעה והיום ארבעים ושמונה אמרו להם חכמים מה ראיתם שלא ללמד אמרו להם יודעין היו של בית אבא שבית זה עתיד ליחרב שמא ילמוד אדם שאינו מהוגן וילך ויעבוד עבודת כוכבים בכך ועל דבר זה מוכיירין אותן לשבח מעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם שלא יאמרו ממעשה לחם הפנים זה ניזונין לקיים מה שנאמר (ב) והייתם נקיים מה' ומישראל: של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת: **ת"ר** (ב) בית אבטינס היו בקיאים במעשה הקטורת ולא רצו ללמד שלחו חכמים והביאו אומנין מאללכסגריא של מצרים והיו יודעין לפטם כמותם ולא היו יודעין להעלות עשן כמותן של הללו מתמר ועולה כמקל של הללו מפציע לכאן ולכאן וכששמעו חכמים בדבר אמרו (ב) כל מה שברא הקב"ה לכבודו בראו שנאמר (ב) כל פעל ה' למענהו (ב) וחזרו בית אבטינס למקומן שלחו להם חכמים ולא באו כפלו להם שכן ובאו בכל יום היו נוטלין שנים עשר מנה והיום עשרים וארבעה ר' יהודה אומר בכל יום עשרים וארבעה והיום ארבעים ושמונה אמרו להם חכמים מה ראיתם שלא ללמד אמרו יודעין היו של בית אבא שבית זה עתיד ליחרב אמרו שמא ילמוד אדם שאינו מהוגן וילך ויעבוד עבודת כוכבים בכך ועל דבר זה מוכיירין אותן לשבח מעולם לא יצאת כלה מבושמת מבתיהן וכשנושאין אשה ממקום אחר מתנין עמה שלא תתבסם שלא יאמרו ממעשה הקטורת מתבסמין לקיים מה שנא' והייתם נקיים מה' ומישראל תניא אמר ר' ישמעאל פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי אחד מבני בניהם אמרתי לו אבותיך בקשו להרבות כבודן ורצו למעט כבוד המקום עכשיו כבוד מקום במקומו ומיעט כבודם אמר ר' עקיבא (ב) פעם אחת) סח לי ר' ישמעאל בן לוגא פעם אחת יצאתי אני ואחד מבני בניהם לשדה ללקט עשבים וראיתי (ב) (ששחק ובכה) אמרתי לו מפני מה בכית אמר לי כבוד אבותי נזכרתי ומפני מה שחקת אמר לי שעתיד הקב"ה להחזירה לנו ומפני מה נזכרת אמר לי מעלה עשן כנגדי הראהו לי אמר לי שבועה היא בידינו שאין מראין אותו לכל אדם אמר ר' יוחנן בן גוריון פעם אחת מצאתי זקן א' ומגילת סממנין בידו אמרתי לו מאין אתה אמר לי מבית אבטינס אני ומה בידך אמר לי מגילת סממנין הראהו לי אמר לי כל זמן שבית אבא היו קיימין לא היו מוסרין אותו לכל אדם ועכשיו הרי הוא לך והזהר בה וכשבאתי וסחתי דברי לפני ר"ע אמר לי מעתה אסור לספר בגנותן של אלו מכאן אמר בן עזאי בשמך יקראון ובמקומך וישבידך ומשלך

לעני רש"י

פרט"ו [פור"ט]. נמל.

מוסף רש"י

לכבודו. לשמו (אבות פ"ו ה"ד).

רבינו חננאל

ואלו לגנאי בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים. ולא היו יודעים לרדות, כמין תיבה כפסרי המהות [תמיד פ"ו], וכמו שאתאמר יצא דריית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה [נשבת ק"ו]. וכן בית אבטינס דבריה ששוקין הן. בר קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב. מאי מעשה הכתב (כ) שהיה נוטל ה' קולמוסין בה' אצבעותיו ואם היתה תיבה של ה' אחריות כותבה בכת אחת. כל פעל ה' למענהו. פי' פעל ה' ונתן חכמה לזה יתר מזה, למענהו,

כדי שלא יהיה המלאכה אלא במי שחפץ. מעלה עשן. הסם שנתון בקטורת ומעלה עשנה כמקל שאינו מפציע לכאן ולכאן. וכיון שהגדיר ר' יוחנן בן גוריון מה שאל' אותו זקן שהיה מבית אבטינס, א"ר עקיבא כיון שכונתם לשם שמים יחיתה אסורה לספר בגנותן. וכן אמר בן עזאי בשמך יקראון ובמקומך וישבידך

עין משפט נר מצוה

בא מ"י פ"ו מהלכות ס"ת ה"י יד טו"ע י"ד פ"י רפג טע"ף ג: ב"ב מ"י פ"ה מהל' ב"ב הכמורה ה"י ה':

תורה אור השלם

- קרות בתינו ארזים רהיטנו ברותים:
- ציר השירים א' יז זכר צדיק לברכה וישם רשעים ירקב: משלי י' ז
- כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף צשייתיו: ישיעיה מג ז
- ונבכשה הארץ לפני יי ואחר תשבו והייתם נקיים מן ומישראל ותיקה הארץ הזאת לקם לאתעיל כמין העמוד במדבר לב כב
- כל פעל ה' למענהו וגם יתת ליום רעה: משלי טו ד

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה בסירוגין וכו' (אס שכז ואת כי שטית) י"ב השם יאמך קשה ממנו דבור צפ"ע ויחי אלעזר כמין העמוד דלמור הש"ס אס שכז ומפסע רש"י דהיינו מה דכתיב ואת כי שטית דלס שכז לא כתיב קדקא. יעוש"ה כי האמת שח: